

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XI. Quis esset in Gallis Hispanisque animus ad indictam Synodum excipiendam. Electio Secretarij, Curatorisque Condilij; eorum & vtriusque Legati accessus. Transitus Tridento Archiducis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

1561. viri nomen haud præteriero, suis in Operibus commendati, quæ auctori suo magis honestum prosperumque finem meruissent. Erat hic Ludouicus Casteluëtrus, qui se ad Protestantium vrbes receperat. De ipso responderi iussit Pontifex Mantuano: Cùm illius causa in Inquisitionis Romanæ tribunal fuisset inducta, Romæ, & non alibi oportere vt reus se silteret; cum eo tamen quàm mitissime acturum se polliceri, aded vt vbi ipsum infontem agnouisset, non absoluisset modò, sed beneficiis affecisset; vbi verò idem deprehenderetur in errorem aliquem delapsus, satis futuram Pontifici priuatam Ludouici retractationem. Id fidentem quidem illum reddidit, sed breui tempore, nullo fructu: is enim cùm post paucos dies illud tribunal adiuisset, seque pressum interrogationibus sentiret, multoque acrius testimonio cuiusdam impij libri, à Melanchthone conscripti, & ab ipso in Italicum sermonem conuersa eâ characteris formâ, non tam manum quàm ingenium arguentis, quæ simulari non potest, timoris æstu agitatus fugam arripuit, & potius quàm se committeret arbitrariæ alterius clementiæ, passus est quamcumque ignominiosissimam damnationem inuri sibi, vti Basilææ inter hæreticos & ductâ & extinctâ: quamquam adiuuentum, quod ipsius stylus suppeditauit politioribus iucundioribusque disciplinis, obseruationum raritate, commentationum subtilitate, promerentur, vt grati animi causâ fides benignè habeatur auctori, narranti ipsum postremò respuisse. Quæ sanè fides de se tenuem meri nominis reparationem præstat paucos apud mortales, & eo solùm breui tempore, quo sunt mortales.

C A P V T X I

Quis esset in Gallis Hispanisque animus ad indictam Synodum excipiendam. Electio Secretarij, Curatorisque Concilij; eorumque vtriusque Legati accessus. Transitus Tridento Archiducis Eleonora, & complurium Episcoporum aduentus. Honores à Pontifice collati Madruccio & Mantuano: data huic amplissima facultas sumptus faciendi, & Legatis, eleemosyna generatim distribuende. Animaduersiones de subministrata pecunia multis Episcopis indigentibus.

Sed à priuatis hominibus à res publicas, à quibus reuerà pendebat negotium, redeamus. In Gallia semper vehementior agitatio; quippe Rex puer erat, Regina extera, Proceres armulii inter se, potentia factione contrarij, Fide discordes: in dies singulos

Primum ille examen subiit anno 1560. 11. Octobris; secundum, 14. vltimum, 17.

Historia
Concilij
Tridentini
Part II

STV

gulos res nouæ tam multæ oriebantur, vt si eas velleim minutim recensere, ipsæ per se non modicam historiam conflarent. Solum subinde indicabo quantum opus erit ad propositum argumentum intelligendum. Itaque stimuli necessitatis in dies gliscentis, magisque semper moram recusantis, paulò post ibi ea dispulere, quæ, vt diximus, obiectabantur indicto Concilio^a; ad hanc vnicam necessariamque conditionem se coarctantibus Gallis, vt nimirum Cæsar etiam & Rex Catholicus Synodo assentirentur. Et Aiala Philippi Regis Orator conuenerat cum Pontifice^b, vt res cœpta procederet, & ne verbum quidem in vulgato diplomate mutaretur.

2 Verùm Pontifex, gnarus apparatus ad grauiora molimina efficacissimum esse, illa quocumque tandem modo incipere, & complures hominum numquam existimatos, ipsū ex animo loqui, nisi agentem reuera cernerent, cœperat ministros ad Concilium mittere antequam etiam diplomati Principes consensissent. Censuit aptiores esse magis veteres magistratus, quippe ab experientia edoctos & comprobatos; idcirco voluit vt esset à Secretis Concilio, qui prius fuerat, Angelus Massarellus^c, iam, sicuti narratum est, Episcopus Telesinus. Cumque paulò post abolitionem Moroni absoluisset in Senatu etiam Sanfeliciū^d Cauesem iam Antistitem, & Fuscararium Mutinensem, detentos in custodia à Paulo IV. eiusdem criminationis nomine; opportunum putauit non modò vtrumque ad Synodum mittere, quò per huiusmodi fiduciæ argumentum suspicionem omnem de ipsorum Fide deleret; sed præterea Sanfeliciū Synodi Curatorem^e constituere (quod munus à tate Pauli III. exercuerat) ratus diuturnam priuationem, ærumnasque toleratas satis esse luendo crimini, quod ex impetu magis quam ex destinata voluntate proruperat; & ademptam hominibus in perpetuum veniæ spem, perinde fore ac præsentem vitam in tartari conditionem peruertere. Decimo septimo Martij Crux, legationis insigne, tradita est Seripando^f, vt ad Concilium pergeret; & in eodem Senatu Pontifex Episcopos monuit, vt ad sacrosanctum illud opus perficiendum se conferrent. Omnium primus^g qui Synodo affuit, Cremonensis fuit, Nicolaus Sfondratus, filius Francisci, antea coniugati ac postea Purpurati, de quo frequens in hac Historia habita mentio. Nicolaus verò post annos triginta, ad paucorum mensium regimen, Vaticanum Solium conscendit, Gregorius Decimus quartus nuncupatus.

3 Animum caloremque addidere Pontifici^h ad rem, profequendam

O O O O 2

multo Oratori, 2 Februarij 1561. & postquam ea fuit lecta in quodam cœtu, eius exemplum illi tradidit, vt ad Senatum mitteret; quod ille fecit 24. vti constat ex eius litteris, per eos dies signatis.

1561.

^a Constat ex epist. Legatorum ad Borromœum, 16. Junij 1561.
^b Litteræ Borromœi ad Legatos, 2. Julij, 1561.

^c Electus fuit à Pontifice in cœtu 3. Februarij, & Tridentium peruenit 26. Martij, vt in Diario, d. 29. Maij 1561. vt ex Diario.

^d Discessit Romã 26. Ianuarij, & Tridentium peruenit 14. Februarij, vt in Diario.
^e Asta Confistorialis.

^f Ultimo Martij, ex Diario.

^g Cæsaris epistola fuit ostensa à Pontifice A-

1561. dam nouæ litteræ Ferdinandi, è cuius assensu reliquorum, sicuti diximus, pendebat consensus. Hæ Romam peruenere Ianuario exeunte, promulgatum diploma plenè comprobantes, Cæsaris opem pollicitæ Synodo per illud indictæ. Quare Pontifex voluit, ne sui Legati procrastinarent: & vt reliquos anteuertent, 16. Aprilis Tridentum peruenere¹. Eorum ingressus solemnissimus fuit atque conspicuus, ob pietatem, ob frequentiam finitimorum populorum, & ob magnificentiam Madruccij Cardinalis, vrbis Episcopi ac Principis; tametsi Præfulum occursum infrequens fuit, cum id temporis non plures quàm nouem adfuissent, & sine vilius Regij Oratoris ornamento. Post triduum illac iter habuit² Eleonora Austriaca, Cæsaris filia, quæ sponsum adibat Guillelmum Ducem, filium fratris primi Legati. Is quò se cautiùs gereret, quasi propria in causa, voluit Episcopos consulere, quoniam ritu Eleonora excipienda. Communis fuit sententia, vt Legati extra portam Eleonoræ irent obuiam, sed minimè præcedente Cruce; illam verò mediam inter se deducerent vsque ad arcem, vbi eam Madruccius luculento hospitio magnificè excepit.

¹ Litteræ Legatorum ad Borromæum, 17. Aprilis 1561. & Acta sub Pio IV. in volumine signato G. quod pariter intelligitur afferri pro reliquis actionibus publicis Concilij vsque ad 25. Iulij 1563 quamuis interduo afferantur in margine alia monumenta, seu vt notiora, seu quæ rem fustius narrent.

² 20. Aprilis, vt in epistola Legatorum ad Borromæum 21.

¹ Ex Diario.

^m 10. Maij,

vt in duabus litteris Legatorum ad Borromæum

19.

ⁿ 15.

^o Litteræ Borromæi ad Mantuanum, 30. Martij, & 14. Maij 1561.

^p 12. Iulij 1561.

Accedebant subinde complures Episcopi, tum ex ditone Veneta, tum ex aliis Italiae locis. Sed in primis lætitiâ attulit aduentus Bartholomæi de Martyribus Dominicani, Archiepiscopi Braccarensis, in Lusitania Primatis, viri sanctitate doctrinâque spectabilis, qui narrauit, se antequam discederet significasse Regi protectionem suam, non tamquam veniam petens, sed meram rei notitiam indicans; idque à Rege magnoperè commendatum: illinc breuè alios Præfules aduenturos, studiosè illos sollicitante Henrico Cardinali Regis patruo. Fuit etiam dignitatis ac lætitiæ accessio ex aduentu Thomæ Goduelli, Episcopi S. Asæ in Anglia, ex Ordine Regularium Clericorum. Verum id contigit cum vehementi indignatione Reginæ, quasi despectæ, neque habitæ tamquam caput Ecclesiæ Anglicanæ ob inferiorem sexus conditionem, quo nullus infensor aculeus virilibus ac superioribus feminis.

Nihil interim omittebat Pontifex vel honorificentia ad stimulum, vel adiuuenti ad commodum eorum, ad quos præcipuè in hoc negotio partes attinerent. Quod spectat ad honorificentiam, galerum purpureum ad Madruccium misit^o, ipsius Romam accessu haud expectato; destinavitque Mantuanum ad splendidum munus, & quòd is solemnè ritu illi capiti noui Cardinalis imponeret. Quòd verò ad commodum: Pontificiis litteris^p amplissimam potestatem impertiuit eidem Mantuano impendendi quantum pecuniæ

cuniam opportunum arbitraretur ad Diuinam gloriam, illudque
 pium incœptum promouendum; adiecitque, vbi id arario gra- 1561.
 uius euasisset, Pontificem sumptus in aliis omisurum, ne tanto ope-
 ri deessent: & Legatis vniuersè⁹ permissum est, vt nullis præscri-
 ptis finibus eleemosynas largirentur. Hæ magna ex parte suppedi-
 tabantur Episcopis indigentibus, quorum tenues prouentus impar-
 res erant caritati annonæ, è Tridentini soli sterilitate profectæ, &
 ex frequentia conuenarum auctæ⁵. Quocircà necesse fuit, vt com-
 pluribus à Pontifice viaticum subministraretur, & præterea conti-
 nuum subsidium tribueretur, quo singulis viginti quinque aurei
 menstrui donabantur. Id verò⁶ Pontifex optauerat, vt quoad pos-
 set arcand fieret, ne beneficium rubore accipientium eleuaretur,
 neque malignorum calumniis pateret, quasi multos stipendiarios
 Episcopos Tridenti Pontifex aleret. Sed id quod necessariò multis
 innotuit, vix fieri potest vt omnibus non innotescat. Quare dispen-
 dium illud, quod Pontifex cum ingenti incommodo tolerauit, ne
 charitati honestatiq̄ deesset, perpetuis susurrationibus maleuo-
 lentium fomitem præbuit. Ceterum cordati homines intelligebant
 optimè, huiusmodi suppetias aded tenues esse, vt longè gratius ac-
 cidisset Episcopis, habità temporarij commodi ratione, si paupertatis
 titulo licuisset ipsis extra domicilij illius incommoda, & illius
 cæli asperitatem, frui commodis suarum sedium; nedum vt ab
 mercedula iidem illicerentur ad faciendam conscientia, honoris,
 ac libertatis iacturam, emolumentis neglectis, quæ sibi conquirere
 potuissent reparatâ sui muneris potestate. Quamobrem non deerant
 ex iis, qui quotidie plurimam indigentiam causati veniam abeundi
 deposcerent, eâque veniâ ipsis denegatâ, ieiuno illo subsidio ne-
 quaquam contenti viuebant, sed semper queruli frequentiore largi-
 goremque opem efflagitabant. Quin nisi me alienæ famę reuerentia
 vetaret, possem equidem palàm facere, ab his maximè molestias la-
 boreſque perpetuos illatos fuisse Pontifici ac Legatis in disputatio-
 nibus Synodorum. Exemplo mihi sit eorum vnus, cuius nomini
 secundum Historiæ leges alibi parcere nequiuero; fuit hic Anto-
 nius Ciurelia Episcopus Buduensis⁷. Multo maioris vtilitatis nexus
 agglutinabat Episcopos tot Principibus laicis, in quorum ditioni-
 bus siti erant omnes ipsorum reditus tum Ecclesiastici tum heredi-
 tati, & non minùs substantiæ ac vitæ eorum omnium, qui cum illis
 sanguine coniungebantur. Verùm si Pontifices occludunt manus,
 profanæ auaritiæ; si expandant, sacrilegæ mercaturæ insimulantur.

⁹ Litteræ
 Borromæi
 ad Legatos,
 22 Nouem-
 bris 1561.

⁷ Apparet ex
 multis litte-
 ris Borro-
 mæi ad
 Mantuanum,
 1561.

⁵ Epistola
 Borromæi
 ad Mantua-
 num, mense
 Nouembri
 1561.

⁶ Subsidium
 illi tributum
 habetur in
 epistola Bor-
 romæi ad
 Legatos,
 18. Septem-
 bris 1561.